Az Európai Unió
Hivatalos Lapja

HU
C sorozat

C/2025/3173

2025.6.20.

A Régiók Európai Bizottsága előretekintő véleménye – Az európai óceánügyi paktum

(C/2025/3173)

Főelőadó: Mätta IVARSSON (SE/Zöldek), Skåne régió közgyűlésének tagja

POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA (RB),

1. üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy fokozza az óceánokkal kapcsolatos uniós szakpolitikák koherenciáját. Hangsúlyozza, hogy Európa tengeri hatalomként való pozicionálása és az óceánokban rejlő lehetőségek megragadása érdekében az európai óceánügyi paktumnak a fenntarthatóság különböző dimenzióival kell foglalkoznia: az óceánok védelme és helyreállítása, fenntartható kék gazdaságfejlesztés, a tengerekkel kapcsolatos tudás és kutatás, a helyi szempontokra érzékeny óceánpolitikai irányítás, valamint az óceánokkal kapcsolatban álló part menti és egyéb területek polgárainak jólléte. Kiemeli, hogy a holisztikus óceánirányítás egy többszintű kormányzási kerettől is függ, különösen pedig a helyi és regionális önkormányzatok szoros bevonásától, illetve annak az óceánok egészségére hatást gyakorló szárazföldi tevékenységekre is ki kell terjednie;

2. kiemeli, hogy ezeknek a prioritásoknak össze kell kapcsolódniuk az óceáni környezet védelme, a reziliens és versenyképes gazdaságok támogatása, valamint a part menti és azon túli helyi és regionális közösségek jóllétének biztosítása érdekében, elismerve, hogy sokuk hosszú távú jóléte és gazdasági virágzása az egészséges óceánoktól függ. Emellett biztosítani kell a part menti közösségek, a kisüzemi halászközösségek és más érdekelt felek aktív részvételét az óceánokkal kapcsolatos döntéshozatalban, valamint csökkenteni kell az emberek és e halászközösségek olyan hatásokkal szembeni sebezhetőségét, amelyek az óceánok pusztulásából, természeti veszélyekből, valamint az emberi eredetű környezetkárosodásból adódnak, külön szem előtt tartva az ilyen part menti közösségek potenciális megélhetési forrásait is;

3. hangsúlyozza, hogy a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv szerinti „jó környezeti állapot” elérése alapvető fontosságú, mivel a gondosan megőrzött tengeri környezet megalapozza a gazdasági stabilitást és segít enyhíteni az éghajlatváltozás európai part menti régiókra gyakorolt hatásait, ahogy azt az Európai Környezetvédelmi Ügynökség a 2024. évi európai éghajlati kockázatértékelésében ([1]) is kiemelte;

4. nagyra értékeli az Európai Bizottság azon döntését, hogy az új európai óceánügyi paktum kidolgozásával indítja el az új szakpolitikai ciklust. Ez azt mutatja, hogy az Európai Bizottság kész stratégiai és holisztikus megközelítést alkalmazni az óceánokkal kapcsolatban. Kéri az Európai Bizottságot, hogy adjon ki rendszeres közleményt a paktum végrehajtásáról, valamint egy azt kísérő kötelezettségvállalási ütemtervet;

5. kiemeli a tengeri tevékenységeket érintő finanszírozási hiányt, és kéri, hogy gondoskodjanak megfelelő finanszírozásról az alacsony környezeti hatású és regeneratív tengeri gazdaságra való igazságos átálláshoz, a tengeri ökoszisztémák hatékony védelméhez és helyreállításához, valamint a tudományos kutatáshoz. Úgy véli, hogy a paktumnak hozzá kell járulnia a fenntartható gyakorlatok alkalmazását szolgáló innovatív finanszírozási mechanizmusok és ösztönzők létrehozásának megkönnyítéséhez;

6. hangsúlyozza, hogy a következő többéves pénzügyi keretnek megfelelő finanszírozási eszközöket kell biztosítania, amelyeknek meg kell felelniük a különböző helyi társadalmi-gazdasági viszonyoknak; ehhez holisztikus, többszintű kormányzási megközelítés kidolgozására van szükség ezen eszközök irányítására a nemzeti, regionális és helyi hatóságok részvételével;

7. emlékeztetve az uniós vidéki területek hosszú távú jövőképének kidolgozása során szerzett tapasztalatokra ([2]), hangsúlyozza, hogy biztosítani kell, hogy a part menti és a belső területek közötti kölcsönösen előnyös kapcsolatokat valamennyi uniós szakpolitikába beépítsék, és ennek keretében a lehető legjobban ki kell használni a part menti és a belső területek közötti erőteljes kölcsönös függőségeket;

([1]) EEA 01/2024. sz. jelentése, Európai éghajlati kockázatértékelés.
([2]) A Régiók Európai Bizottsága véleménye – Hosszú távú jövőkép az EU vidéki területei számára (HL C 270., 2022.7.13., 18. o.).

Az óceángazdálkodás holisztikus megközelítése

8. kiemeli, hogy az egészséges óceánok létfontosságúak az EU, az uniós tagállamok, a helyi és regionális önkormányzatok és az uniós polgárok számára, mivel fenntartják a biológiai sokféleséget, ösztönzik a gazdaságokat, támogatják a jóllétet, és előfeltételei a tengeri ökoszisztémák fenntartható kezelésének, ezáltal hozzájárulnak az élelmezésbiztonsághoz. Úgy véli, hogy az óceánok többféle módon lépnek kölcsönhatásba az emberekkel, és környezeti, gazdasági, kulturális, stratégiai és rekreációs szempontból kiemelkedő jelentőséggel bírnak;

9. üdvözli, hogy az Európai Bizottság stratégiai szempontból fejleszteni kívánja az óceánpolitikai megközelítését, amelynek célja, hogy fokozza a különböző célkitűzések, eszközök, szakpolitikák és prioritások közötti koherenciát és szinergiát, ideértve a következőket:

a) az európai zöld megállapodásban ismertetett, valamint az Európai Unió és a tagállamok nemzetközi kötelezettségvállalásainak való megfelelésből adódó átfogó uniós környezetvédelmi célok, a Draghi-jelentésben előirányzott megerősített európai versenyképesség, valamint Európa Niinistö-jelentésben előrevetített polgári és védelmi felkészültsége és készenléte;

b) az európai politikai befolyás területei, beleértve az óceándiplomáciát és a megerősített nemzetközi és regionális óceánpolitikai irányítás előmozdítását;

c) ágazati politikák, például a közös halászati politika (KHP), a kék gazdaság, az európai uniós óceánkutatási és -innovációs stratégia és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó terv;

rámutat, hogy a fenti holisztikus megközelítést olyan globális kontextusban alkalmazzák, amelyben a nemzetek az óceánokat szárazföldi területként kezelik, és az óceánok területi viták tárgyát képezik. Az RB ezért hangsúlyozza, hogy az óceánügyi paktumnak egy negyedik elemet is magában kell foglalnia, mégpedig:

d) nagyobb hangsúlyt kell helyeznie a vitatott tengeri erőforrásokra és az óceánok multilaterális és széttagolt világon belüli fokozott geostratégiai jelentőségére. Ez összhangban van azzal, hogy az EU biztonsága és rezilienciája érdekében fokozni kell a külső szárazföldi és tengeri határ menti régiók mint az Európai Unióba vezető földrajzi kapuk rezilienciáját ([3]). Kiemeli, hogy ezen új geopolitikai fenyegetések alátámasztják, hogy a különböző tevékenységek között megfelelő tengeri területrendezésről kell gondoskodni, és kerülni kell a „térbeli korlátozást”;

e) egyebek mellett nemzetközi, nemzeti és regionális szinten koordinált mechanizmusokkal javítani kell az intézkedési keretet, hogy integrált módon lehessen kezelni az ökoszisztémákat, és meg lehessen védeni a part menti közösségeket;

10. hangsúlyozza, hogy az egészséges óceánok képezik az alapját annak, hogy maximalizálni lehessen a tengerhasznosítási ágazatok hosszú távú gazdasági potenciálját. A tengeri ökoszisztémák védelmének és a tengeri ökoszisztémával való fenntartható gazdálkodásnak kell a paktum középpontjában állnia, mivel az egészséges ökoszisztémák elengedhetetlenek ahhoz, hogy a tengertől függő ágazatokban biztosítani lehessen a termelékenységet, a rezilienciát és a jövőbeli fejlődést;

11. rámutat, hogy a holisztikus megközelítés nem azt jelenti, hogy valamennyi régióban megkülönböztetés és a helyi különbségek gondos mérlegelése nélkül egységes, általános szakpolitikákat alkalmaznak. Annak inkább a regionális és helyi közösségek eltérő igényeit és érdekeit kell tükröznie, elismerve, hogy az „egyenmegoldások” modellje se nem hatékony, se nem fenntartható. Kéri emiatt, hogy a tengerpolitikákat a helyi és regionális önkormányzatokkal és a polgárokkal szoros együttműködésben, a többszintű kormányzás, az aktív szubszidiaritás és a partnerség elveire építve dolgozzák ki, lehetővé téve a helyi sajátosságokat tiszteletben tartó, testre szabott, kontextusfüggő megközelítéseket, és előmozdítja a tengerhasznosítási ágazatokon belüli bevált gyakorlatokat és együttműködést;

12. hangsúlyozza annak biztosításának fontosságát, hogy az óceánokkal való gazdálkodást szilárd szakpolitikai koherencia és jogilag kötelező erejű célok támasszák alá, amelyeket bizonyos időközönként nyomon követnek és szükség esetén érvényesítenek. Ez a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv és a tengeri területrendezési célkitűzések közötti kapcsolat megerősítését is magában foglalja;

13. emlékeztet az Európai Unió vízügyi és tengerügyi igazgatóinak 2024. júniusi ülésének következtetéseire, amelyekben további intézkedéseket szorgalmaztak a tengeri ökoszisztémák jó környezeti állapotának biztosítása érdekében, és különösen azt szorgalmazták, hogy a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv „európai tengerjoggá” nője ki magát ([4]);

([3]) A Régiók Európai Bizottsága véleménye – Sokkokkal szemben reziliens európai régiók: a helyi és regionális gazdasági reziliencia erősítése az egységes piac stratégiai fejlődése során (HL C, C/2024/7061, 2024.12.4., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7061/oj).

([4]) Az Európai Unió vízügyi és tengerügyi igazgatóinak informális értekezlete – Végkövetkeztetések, 2024. június 13. és 14.

14. kéri, hogy a biztosi testületben hozzanak létre egy, az óceánügyi paktum végrehajtásával foglalkozó projektcsoportot a halászatért és az óceánokért felelős biztos vezetésével annak biztosítására, hogy a végrehajtás során holisztikus megközelítést alkalmazzanak;

Alacsony környezeti hatású kék gazdaság

15. hangsúlyozza, hogy a bolygónk tűrőképességének határait és óceánjaink teherbíró képességét tiszteletben tartó, alacsony környezeti hatású kék gazdaságra való igazságos átállás során támogatni kell a hármas környezeti válság által érintett, illetve a hármas környezeti válságot erősítő tengeri tevékenységeket;

16. kiemeli a tengeri területrendezés fontosságát a környezetvédelmi politika, az éghajlat-politika, a társadalmi-gazdasági jóllét és az ágazati politikák közötti koherencia biztosítása szempontjából. elismeri, hogy az uniós vizeken kihívást jelent a „térbeli korlátozás", és kiemeli, hogy az együttélés stratégiai eszközként szolgálhat a biológiai sokféleséggel kapcsolatos uniós és nemzetközi célok elérésének támogatásában, amely egyúttal a helyi közösségeket is támogatja. Kiemeli, hogy a tengeri területrendezés keretében meg kell vizsgálni, hogy a tengeri megújuló energia hogyan osztozhatna ugyanazon a helyen az alacsony környezeti hatású halászattal vagy a kevéssé trofikus akvakultúrával;

17. emlékeztet arra, hogy a tengeri szélenergia kiépítése az európai zöld megállapodás megvalósításának, valamint Európa versenyképességének és energiaellátásának biztonsága biztosításának központi eleme. felszólít a határokon átnyúló tengeri energiapályázatok kidolgozására a felhasználási konfliktusok korlátozása és az energiainfrastruktúrák észszerűsítése érdekében; bízik abban, hogy a helyi és regionális önkormányzatok megfelelő energiastratégiákat dolgoznak ki;

18. kéri az Európai Bizottságot, hogy védje meg az európai tengeri energiaipart a kisztességtelen versenytől azáltal, hogy minimumárakat állapít meg, és előírja, hogy az értéklánc túlnyomó többsége európai maradjon, valamint azáltal, hogy új kritériumokat határoz meg a tengeri energiaipari pályázatokban, többek között a biológiai sokféleségre, a szociális szempontokra és a körforgásra vonatkozó kötelező, nem árjellegű kritériumok bevezetésével, és e projektek összekapcsolásával a szomszédos biológiai sokféleség helyreállítási programokkal;

19. elismeri, hogy a különböző tevékenységek jellegüktől, valamint térbeli és időbeli elhelyezkedésüktől függően lehetnek szinergikusak vagy antitetikusak. Úgy véli, hogy az óceánügyi paktumnak hozzá kell járulnia a helyi területrendezés lehetővé tételéhez annak biztosítása érdekében, hogy maximalizálják a tengeri tevékenységek közötti szinergiákat, valamint csökkentsék és/vagy kezeljék a kompromisszumokat. Kiemeli, hogy a védett tengeri területek nem tekinthetők esetleges kompromisszumokat biztosító lehetőségnek;

Élelmiszer

20. elismeri, hogy a halászati erőforrások korlátozott mennyiségben állnak rendelkezésre, és szorosan összekapcsolódnak a tengeri ökoszisztémák általános minőségével. Rámutat, hogy az EU hosszú távú élelmiszer-önrendelkezése továbbra is kulcsfontosságú uniós stratégiai célkitűzés, amely csak a tengeri ökoszisztémákkal való fenntartható gazdálkodás révén érhető el. Elismeri az óceánoknak, valamint a tengerészeti szakemberek hagyományos tudásának a halászatból és az akvakultúrából származó nagy értékű élelmiszerek előállításában betöltött szerepét, ahogy azt *a mezőgazdaságra és az élelmiszerekre vonatkozó stratégiai jövőképről* szóló közlemény is elismeri ([5]). Kiemeli a mezőgazdasági politika hatását a tengeri ökoszisztémák egészségére, valamint a tápanyagok elfolyása és az eutrofizáció okozta kihívásokat mind az Unió környezetvédelmi céljainak elérése, mind a halászati ágazat számára;

21. úgy véli, hogy a fenntarthatóan kezelt halállományok döntő jelentőséggel bírnak egy olyan jövedelmező halászati ágazat fenntartása szempontjából, amely képes munkahelyeket biztosítani a halászati ágazatban és az attól függő helyi ellátási láncban. Úgy véli, hogy a halászati ágazat kisüzemi szegmense jár a legnagyobb előnyökkel a helyi közösségek számára, környezetbarátabb gyakorlatokat folytat, és azt támogatni kell tevékenységeik hosszú távú rezilienciájának megőrzése érdekében. Elismeri, hogy a halászat számos part menti közösség kultúrájának és gazdaságának alapvető része. Hangsúlyozza, hogy a túlhalászott, kimerített és éppen regenerálódó halállományokat helyre kell állítani. Ehhez ösztönözni kell az arra irányuló erőfeszítéseket, hogy az élő erőforrások ne legyenek többé kitéve a túlhalászási gyakorlatoknak az óceánokban, figyelembe véve a harmadik országok halászflottái által támogatott jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat hatásait a part menti halászok hosszú távú rezilienciájának támogatása érdekében. Úgy véli, hogy az idegenhonos inváziós fajok terjedésének hatásaival is foglalkozni kell;

22. hangsúlyozza, hogy az Unióban át kell alakítani a fogyasztási szokásokat annak érdekében, hogy az EU kevésbé függjön az importált termékektől és nagyobb mértékben támaszkodjon a helyi termelésre. Rámutat, hogy helyi és regionális fejlesztés révén növelhető a rövid ellátási láncokkal rendelkező, helyi forrásból származó termékek fogyasztása. Kiemeli, hogy az ipari akvakultúra káros hatással lehet saját erőforrásainkra és a harmadik országbeli erőforrásokra nézve, amikor az a halliszt előállítása céljából túlhalászásra ösztönöz. Hangsúlyozza, hogy a csökkenő halállományok és ezek megőrzésének szükségessége miatt alacsony környezeti hatású akvakultúra kialakítására kell törekedni, különös tekintettel az algákra és a kéthéjú kagylókra, mivel ezek a vízi fehérje előállításának leginkább fenntartható alternatívái;

([5]) COM(2025) 75 final.

23. emlékeztet arra, hogy a legkülső régiókhoz tartozó óceánok vizei az egész EU kizárólagos gazdasági övezeteinek több mint felét teszik ki, és hogy hatékonyan és fenntartható módon lehetne kezelni az ilyen régiók eddig fel nem mért tengeri biológiai erőforrásait, ami összhangban van azokkal a célkitűzésekkel, hogy gazdasági, társadalmi és foglalkoztatási előnyöket teremtsünk és elősegítsük az élelmiszeripari termékek rendelkezésre állását. Mindez nemcsak e régiók, hanem az EU egészének fejlődését is szolgálja;

24. elismeri, hogy a kevéssé trofikus akvakultúra fejlesztése fontos szerepet játszhat az élelmezésbiztonság és a foglalkoztatás szempontjából, nem utolsósorban a vidéki területeken, és elő kell mozdítani a fenntartható akvakultúra fejlesztését;

25. rámutat, hogy az EU a tengeri eredetű élelmiszerek legnagyobb piaca a világon, és elismeri, hogy a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás terén nagy felelősség hárul rá. Ugyanakkor kritikus fontosságúnak tartja, hogy megvédjék az európai halászatflottát és halászati ágazatot a tisztességtelen globális versenytől, és egyenlő versenyfeltételeket biztosítsanak az importált – különösen a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatból származó – tengeri eredetű élelmiszertermékekkel vagy a környezetkárosító gyakorlatokkal szemben;

Idegenforgalom

26. úgy véli, hogy a fenntartható idegenforgalom fontos szerepet játszik a part menti területeken és nagy jelentőséggel bír a virágzó part menti közösségek biztosítása szempontjából. Elismeri, hogy a kiegyensúlyozatlan turizmus veszélyt jelent a törékeny ökoszisztémákkal rendelkező érzékeny területekre. Úgy véli, hogy az óceánügyi paktumnak hozzá kell járulnia azon eszközök és mechanizmusok azonosításához, amelyek minimálisra csökkentik a turisták földrajzilag és időben koncentrálódó, ellenőrizetlen és szabályozatlan beáramlása által előidézett túlzott kiaknázásból, környezetkárosodásból és örökségpusztulásból eredő kockázatokat;

27. hangsúlyozza, hogy a tengerparti turizmus hosszú távú vonzerejének a természeti és kulturális erőforrások fenntartható hasznosítása által történő biztosításához tiszta óceánra van szükség, továbbá kiemeli a védett tengeri területek által a helyi idegenforgalmi tevékenységek számára nyújtott számos előnyt;

28. rámutat arra, hogy az Európai Unió célja, miszerint a tengeri védett területek aránya 30 %-ot tegyen ki, illetve régiónként 10 %-uk szigorú védelem alá kerüljön, messze nem teljesült. Megjegyzi, hogy az EU védett tengeri területeinek több mint 80 %-a csak minimális mértékben szabályozza a tengeri tevékenységeket;

29. kéri a pusztító halászati tevékenységek, például a fenékvonóhálós halászat betiltását valamennyi tengeri védett területen. Kiemeli az ipari nyílt vízi vonóhálós halászat káros hatását egyes területeken, különösen a part menti halászatra és a helyi közösségekre;

Fenntartható és körforgásos gazdaság

30. hangsúlyozza, hogy a régiók eltérő potenciállal rendelkeznek, és a bennük rejlő potenciál szorosan összefügg fizikai és földrajzi jellemzőikkel. Kiemeli a tengeri szélerőműparkok, az árapály-energia és az óceáni hőenergia-konverzió fejlesztéséből származó fenntartható energiatermelésben rejlő lehetőségeket;

31. emlékeztet arra, hogy a tengeri szélenergia kiépítése az európai zöld megállapodás megvalósításának, valamint Európa versenyképességének és energiaellátásának biztonsága biztosításának központi eleme. rámutat, hogy a tengeri megújuló energiaforrásokra vonatkozó uniós stratégia konkrét javaslatokat tesz az ágazat hosszú távú fenntartható fejlődésének támogatására, és kiemeli, hogy további beruházásokra van szükség a tengeri megújuló energiaforrások fejlesztésének elősegítéséhez szükséges hálózati és összekötő infrastruktúrába;

32. felszólítja a helyi és regionális önkormányzatokat, hogy dolgozzanak ki megfelelő energiastratégiákat, amelyek középpontjában a határokon átnyúló pályázatok támogatása és az energiainfrastruktúrák használatának észszerűsítése áll;

33. úgy véli, hogy az óceánügyi paktumban az óceáni bányászat vonatkozásában tudományosan megalapozott és elővigyázatossági megközelítéshez kell ragaszkodni annak érdekében, hogy elkerülhetők legyenek a tengeri ökoszisztémákra és a biológiai sokféleségre gyakorolt esetleges visszafordíthatatlan hatások, figyelembe véve az egyéb gazdasági tevékenységekkel, például a halászattal, az akvakultúrával és az idegenforgalommal összefüggésben jelentkező lehetséges kompromisszumokat is. Ennek kapcsán hangsúlyozza azt is, hogy fel kell hívni a közvélemény figyelmét a tengeri szélerőműparkok integrációjára és arra, hogy ezek fontos szerepet töltenek be az energetikai átmenetben;

34. hangsúlyozza, hogy a „forrástól a tengerig” megközelítés keretében a tengeri környezet szennyezésének minden formáját, többek között a vegyi szennyezést és a műanyagszennyezést is kezelni kell;

35. sürgeti az EU-t, hogy játsszon vezető szerepet egy olyan ambiciózus globális műanyag-egyezmény elfogadásának biztosításában, amely a műanyagok teljes életciklusát kezeli, beleértve az egyszer használatos műanyagokat, a mikroműanyagokat és a halászeszközöket, valamint a veszélyes vegyi adalékanyagokat és a műanyaggyártásra és -csökkentésre összpontosító felvízi intézkedéseket;

Tengeri szállítás

36. elismeri, hogy az Uniónak nemzetközi szinten vezető szerepet kell játszania, ahol a tengeri szállítást túlnyomó többségében a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) szabályozza;

37. hangsúlyozza a hajógyártási ágazat jelentőségét számos part menti régió számára, valamint az európai hajógyártási ágazat jelentőségét Európa stratégiai autonómiája szempontjából; sürgeti az Európai Bizottságot, hogy támogassa az innovációt és a fenntarthatóságot a hajógyártásban;

38. rámutat, hogy az uniós közlekedési vívmányok ([6]) olyan rendelkezésekkel szabályozzák a part menti hulladékgazdálkodási folyamatot, amelyek gondoskodnak a kikötői befogadólétesítmények rendelkezésre állásáról és a hulladékok e létesítményekbe történő leadásáról. Kiemeli, hogy a hajózásból származó légszennyezést szintén kezelni kell, mind a tengeren, mind a kikötőkben;

39. rámutat az RB által előterjesztett ajánlások ([7]) elfogadásának fontosságára, különös tekintettel arra, hogy ösztönzőket kell bevezetni a hajókról származó hulladékok kikötőkbe történő leadására, többek között egységes díj elfogadása révén;

40. kiemeli a nemzetközi tengeri szállítás fontosságát az európai kikötővárosok és -régiók szempontjából, és rámutat az RB által kiadott véleményre ([8]), amelyben azt ajánlotta, hogy „a közlekedéssel, a tengergazdasággal, illetve a tengeri és vízi környezet védelmével kapcsolatos uniós szakpolitikákban vegyék figyelembe a kikötők és kikötővárosok fejlesztési kihívásait”. Üdvözli az uniós kikötői stratégia 2026-ban esedékes elfogadását, és kéri, hogy e stratégia keretében foglalkozzanak a hajózás dekarbonizációjának szükségességével, a kikötői infrastruktúra éghajlatváltozáshoz való hozzáigazításával, valamint annak biztosításával, hogy az uniós kikötők olyan modellre térjenek át, amely figyelembe veszi bolygónk tűrőképességének határait. emlékeztet arra, hogy az energia az ágazat egyik legnagyobb költsége. A megújuló és alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiaforrásokra való átállással kapcsolatos kihívások közé tartozik a finanszírozás és a flottakapacitás felső határa, mivel az új technológiák nagyobb súlyt igényelnek, mint a hagyományos dízelmotorok;

A környezet, a tengeri és part menti ökoszisztémák, valamint a biológiai sokféleség védelme és helyreállítása

41. elismeri, hogy az ökoszisztéma megőrzése, a tengeri biológiai sokféleség védelme, valamint a tengerrel kapcsolatos társadalmi-gazdasági tevékenységek és élelmiszer-termelés szorosan összekapcsolódnak egymással. kiemeli az óceánnak az éghajlatváltozás elleni küzdelemben betöltött szerepét. Elismeri, hogy a tengeri ökoszisztémák, köztük a vizes élőhelyek és a korallzátonyok a viharokkal és a parti erózióval szemben természetes védőövezetként szolgálnak, és kiemeli az infrastruktúrának, valamint az emberek életének és megélhetésének szélsőséges időjárással és lassan kialakuló eseményekkel szembeni védelmében betöltött szerepüket;

42. kéri, hogy a tengeri közlekedés által okozott légszennyezés csökkentése során kiegyensúlyozott intézkedések révén vegyék figyelembe, hogy egyes régiók teljes mértékben függenek a tengeri szállítástól, és biztosítsák számukra az alapvető árucikkekkel való ellátást;

([6]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/883 irányelve (2019. április 17.) a hajókról származó hulladékok leadására alkalmas kikötői befogadólétesítményekről, a 2010/65/EU irányelv módosításáról, valamint a 2000/59/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 151., 2019.6.7., 116. o., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0883).

([7]) A Régiók Európai Bizottsága véleménye – A helyi és regionális önkormányzatok szerepe a tengeri környezet védelmében (HL C 300., 2021.7.27., 36. o.).

([8]) A Régiók Európai Bizottsága véleménye – A kikötővárosok és kikötők rehabilitációja (HL C 207., 2017.6.30., 25. o.).

43. rámutat a tengeri ökoszisztémák védelmére és helyreállítására vonatkozó uniós jogszabályok és vívmányok terjedelemére, valamint arra, hogy el kell érni az óceánok „jó környezeti állapotát” ([9]), ami rávilágít, hogy a tengereken zajló emberi tevékenységek irányítása terén terén kiegyensúlyozott tudományos és ökoszisztéma-alapú megközelítésre van szükség, és ami a védett tengeri és part menti területek bővítését teszi szükségessé, amelyek védelmét a nem megfelelő végrehajtás hátráltatja ([10]);

44. ismételten aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az EU tengeri környezete 2020-ig nem érte el a jó környezeti állapotot, ahogy azt az RB a 2021. évi véleményében ([11]) is kifejtette;

45. rámutat, hogy a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia célja az uniós tengerek legalább 30 %-ának védelme, illetve 10 %-ának szigorú védelme, valamint a tengeri ökoszisztémáknak a szennyezés, túlhalászás és élőhelypusztulás csökkentése révén történő helyreállítása. Rámutat, hogy a természet helyreállításáról szóló rendelet jogilag kötelező erejű célokat határoz meg arra vonatkozóan, hogy 2030-ig helyreállítják a leromlott tengeri ökoszisztémák legalább 20 %-át azáltal, hogy fokozzák a biológiai sokféleséget, a szénmegkötést és az éghajlatváltozás hatásaival szembeni rezilienciát (lásd még a közös halászati politika célkitűzéseit és az új Európai bizottság átfogó célkitűzéseit az élelmezésbiztonságról – Politikai iránymutatás a hivatalba lépő következő Európai Bizottság számára a 2024–2029 közötti időszakra);

46. rámutat *a fenntartható kék gazdaságról és akvakultúráról* szóló 2021. évi RB-véleményre ([12]), amely prioritásként határozza meg az óceánokkal és tengerekkel való fenntartható gazdálkodást, és amely szorgalmazza, hogy a kék gazdaságot – a bolygónk tűrőképességének határaira vonatkozó elmélettel összhangban – az ökológiai tűrőképesség határain belül valósítsák meg. Hangsúlyozza továbbá, hogy a köz- és magánberuházások iránytűjeként a tengerek gazdasági hasznosítását a tengeri élőhelyekkel összeegyeztethető módon kell végezni;

47. újólag megerősíti, hogy a felelősségteljes termelésen, a fogyasztás csökkentésén, az újrafelhasználáson, a javításon és az újrafeldolgozáson alapuló valódi körforgásos gazdaság elengedhetetlen a biológiai sokféleség sikeres helyreállításához és a környezetkárosodás visszafordításához szükséges feltételek megteremtéséhez;

48. hangsúlyozza továbbá annak fontosságát, hogy megelőzzék a szennyezést és a veszélyes vegyi anyagok szivárgását annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az olyan egyéb környezeti stressztényezőkkel való kölcsönhatás, amelyek hosszú távú és nagymértékű környezeti hatást gyakorolhatnak a szárazföldi és tengeri környezetre, ahogy az a „*Reziliens vízgazdálkodás az éghajlati válság elleni küzdelem érdekében az uniós kék megállapodás keretében*” című RB-véleményben ([13]) is szerepel. Hangsúlyozza, hogy az új fenyegetések, például a PFA-anyagokkal való szennyezés figyelembevétele érdekében a küszöbön álló óceánügyi paktumot más közelgő szakpolitikai fejleményekkel, például a REACH-irányelv felülvizsgálatával kell alátámasztani;

Megelőzés, felkészültség és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

49. elismeri, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos legrosszabb forgatókönyv ugyan még mindig elkerülhető, a már állandósult éghajlatváltozás hatásait a helyi közösségek érezni fogják, különösen a part menti területeken. Rámutat a helyi és regionális önkormányzatok abbéli szerepére, hogy elsődlegesen ők avatkoznak be az éghajlatváltozás által kiváltott egyre gyakoribb szélsőséges időjárási események során. Emellett alkalmazkodási stratégiákat kell kidolgozni az éghajlatváltozás óceánokra gyakorolt hatásainak kezelésére – ilyen például a tengerszint emelkedése, a savasodás, valamint az óceánok műanyagokkal, tápanyagokkal és vegyszerekkel való szennyezése;

([9]) Azaz: a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv (Az Európai Parlament és a Tanács 2008/56/EK irányelve (2008. június 17.) a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv) (HL L 164., 2008.6.25., 19. o.)) és annak felülvizsgálata, a víz-keretirányelv (Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (HL L 327., 2000.12.22., 1. o.)), az európai zöld megállapodás, a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia (2020) és a természet helyreállításáról szóló rendelet (Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1991 rendelete (2024. június 24.) a természet helyreállításáról és az (EU) 2022/869 rendelet módosításáról [HL L, 2024/1991, 2024.7.29., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1991/oj]), amely az óceánok vonatkozásában konkrét, a tengeri területek 20 %-ának 2030-ig történő helyreállítására irányuló célt tartalmaz, a levegőre, a vízre és a talajra vonatkozó szennyezőanyag-mentességi cselekvési terv (2021).

([10]) A Számvevőszék 26/2020. számú különjelentése: Tengeri környezet: az Unió széles körű, de mélységét tekintve nem megfelelő védelmet biztosít.

([11]) A Régiók Európai Bizottsága véleménye – A helyi és regionális önkormányzatok szerepe a tengeri környezet védelmében (HL C 300., 2021.7.27., 36. o.)

([12]) A Régiók Európai Bizottsága véleménye – Fenntartható kék gazdaság és akvakultúra (HL C 97., 2022.2.28., 36. o.).

([13]) A Régiók Európai Bizottsága véleménye – Reziliens vízgazdálkodás az éghajlati válság elleni küzdelem érdekében az uniós kék megállapodás keretében (saját kezdeményezésű vélemény) (HL C, C/2024/5367, 2024.9.17., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5367/oj).

50. rámutat az RB által az Európai Bizottság számára megfogalmazott azon javaslatra, hogy szakpolitikai eszközein belül igyekezzen megerősíteni a reziliencia dimenzióját azzal a céllal, hogy a helyi és regionális önkormányzatok katasztrófaelhárítási képességei, valamint gazdasági rezilienciájuk és hosszú távú növekedésük erősödjön az egész EU-ban;

51. úgy véli, hogy a paktumnak magában kell foglalnia az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó helyi tervek kidolgozását, beleértve a megfelelő katasztrófaelhárítási terveket a part menti területeken, amelyek a helyi sajátosságok figyelembevételével lehetővé teszik a hatékony megelőzést, valamint a hirtelen válságokra való felkészülést és reagálást, különösen a szélsőséges időjárási eseményekhez és a lassan kialakuló folyamatokhoz kapcsolódóan;

52. hangsúlyozza, hogy a hosszú távú reziliencia és a szilárd társadalmak biztosítása érdekében meg kell erősíteni a helyi ellátási láncokon alapuló élelmiszerrendszereket;

53. úgy véli, hogy az óceánügyi paktumnak olyan igazságos és méltányos átállást kell biztosítania, amely támogatja a legkülső régiók, szigetek és part menti közösségek társadalmi-gazdasági fenntarthatóságát, munkahelyvédelmét, szociális jólétét és a megélhetésüket befolyásoló szakpolitikák alakításában való aktív részvételüket, de a paktumnak biztosítania kell a legkülső régiók, szigetek és part menti közösségek számára a „maradáshoz való jog” elvének fenntartását azáltal, hogy javítják a közszolgáltatásokhoz, lakhatáshoz, konnektivitáshoz, közlekedéshez, oktatáshoz és munkahelyekhez való hozzáférést, illetve azok minőségét;

Sajátos regionális igények és követelmények

54. emlékeztet arra, hogy a legkülső és szigeti régiók különösen függenek az óceánoktól az összeköttetés, az ellátás és a gazdasági tevékenységek fejlesztése szempontjából. E területek sajátos szükségletekkel rendelkeznek, és eseti intézkedéseket igényelnek a polgárok életéhez és megélhetéséhez szükséges életképes logisztika biztosítása terén, többek között a légi és tengeri közlekedéstől való függésükkel összefüggésben, valamint összeköttetésük és ellátásuk biztosítása terén;

Nemzetközi óceánpolitikai irányítás

55. elismeri a globális ([14]) és uniós ([15]) szinten létrehozott irányítási struktúrák kulcsfontosságú szerepét, amelyek lehetővé teszik az óceánokkal való fenntartható gazdálkodást és az óceáni erőforrások fenntartható hasznosítását;

56. emlékeztet arra, hogy a legkülső régiók egyedülálló elhelyezkedésük, határon átnyúló jellegük és a globális óceántérképen való szétszórtságuk, valamint a vizeiken való szabad, biztonsági fenyegetések által nem korlátozott mozgásuk miatt nagy geostratégiai értéket képviselnek az Európai Unió számára;

57. úgy véli továbbá, hogy mivel a legkülső régiók kizárólagos gazdasági övezeteinek nagy mérete igen jelentős mértékben járul hozzá ahhoz, hogy az EU rendelkezik a világ legnagyobb kizárólagos gazdasági övezetével, nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani ezeknek a régióknak és operatív eszközöket kell biztosítani számukra ahhoz, hogy ténylegesen az EU éllovasai lehessenek az integrált óceángazdálkodásban;

58. emlékeztet *a szomszédainkkal folytatott, határokon átnyúló fenntartható és hatékony együttműködés megerősítéséről* szóló RB-véleményre ([16]), amelyben az RB hangsúlyozta, hogy „a tengeri határokon átnyúló együttműködésnek strukturáltabbnak kell lennie”;

59. úgy véli, hogy az EU jó példával járhat elöl, és más területeket is hasonló megközelítések követésére ösztönözhet. Hangsúlyozza, hogy a paktumnak hozzá kell járulnia a hatékony belső irányítás megerősítéséhez, egyúttal pedig az Unión kívüli, határokon átnyúló régiókkal való, részvételen alapuló együttműködés kialakításához, ennek során az EU többszintű kormányzási megközelítésére kell építeni, illetve azt meg kell erősíteni, hogy e megközelítés biztosítsa a helyi és regionális szint szoros bevonását a szakpolitikák kialakításába és végrehajtásába. Azt javasolja, hogy használják ki az uniós óceándiplomáciát annak érdekében, hogy világszerte elősegítsék az óceáni erőforrások fenntartható hasznosítását;

([14]) Az Egyesült Nemzetek Tengerjogi Egyezménye.
([15]) Integrált tengerpolitika, a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv, közös közlemény az EU nemzetközi óceánpolitikai irányítási menetrendjéről, a 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia.
([16]) A Régiók Európai Bizottsága véleménye – A szomszédainkkal folytatott, határokon átnyúló fenntartható és hatékony együttműködés megerősítése (HL C, C/2024/1038, 2024.2.9., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1038/oj).

Humán tőke, kutatás és innováció

60. úgy véli, hogy a paktumnak a „ne árts” elvet követve hozzá kell járulnia a tudáshiány kezelését célzó, tengerkutatásba irányuló fokozott beruházások előmozdításához, különösen a biológiai sokféleség, az ökoszisztéma-szolgáltatások, az éghajlati hatások és a tenger alatti kulturális örökség védelme terén, valamint az új technológiai és üzleti lehetőségek vonatkozásában. A helyi ismeretek és hálózatok kiaknázását javasolja annak érdekében, hogy a part menti területek kutatási és innovációs központokká válhassanak. Javasolja, hogy segítsék elő a helyi és regionális önkormányzatok megfelelő szerepvállalását az új globális kormányzásban, ami kezdődhet azzal, hogy az RB 2025. júniusában képviselteti magát a Nizzában tartandó, az óceánokkal foglalkozó ENSZ-konferencián. Ajánlja a nemzetközi szervezetekkel és harmadik országokkal folytatott együttműködés megerősítését az óceánokkal kapcsolatos globális kihívások kezelése érdekében. Koherens szakpolitikát, valamint átlátható hatásvizsgálatokat és a meglévő intézkedések megerősített végrehajtását sürgeti. Meg kell erősíteni a meglévő eszközök és intézkedések végrehajtását, illetve meg kell szilárdítani az EU jogalkotói vezető szerepét ezeken a területeken. Támogatja a part menti övezetek integrált kezelését, az ágazatközi együttműködést, valamint a tudósok, a politikai döntéshozók, az ipar és a civil társadalom képviselői közötti párbeszédet szolgáló platformokat. Hangsúlyozza a fenntartható kék gazdaság fontosságát a part menti közösségek számára, valamint az uniós politikák és költségvetések összehangolását a fenntarthatósági célkitűzésekkel. Ezen túlmenően az óceánok megfelelő kezeléséhez segíteni kell a politikai döntések megalapozását szolgáló tudományos adatok gyűjtését és megosztását, meg kell erősíteni a kutatás és az innováció szerepét a döntéshozatal támogatásában, valamint bővíteni kell a tudományos alapú ismereteket és a kapacitásokat. Hasonlóképpen foglalkozni kell az óceánmegfigyelési infrastruktúra kiépítésének szükségességével, beleértve az óceánok és part menti területeken történő kapacitásépítést, és integrált globális értékelést kell végezni a tengeri környezet állapotáról, beleértve annak társadalmi-gazdasági vonatkozásait is;

61. felszólítja a tengeri régiókat, hogy fontolják meg „kék intelligens szakosodási stratégiák” kidolgozását a meglévő regionális intelligens szakosodási stratégiák (S3) kiegészítéseként;

62. hangsúlyozza, hogy az uniós belső irányítás hatékonyságának javításához a tengerpolitika holisztikus megközelítésére van szükség, amelybe bevonnak minden olyan állami szervet és hatóságot, amely a tengerpolitikai irányításra szakosodott. Hangsúlyozza továbbá, hogy elő kell mozdítani az érintett szereplők közötti koordinációt, megkönnyítve ezáltal a tudásmenedzsmentet;

63. üdvözli az Európai Parlament által elfogadott, fenntartható tengeri üzemanyagokról szóló jogalkotási javaslatot, és különösen azt, hogy a hajók energiahatékonyságának javítása és a tengeri közlekedés dekarbonizációjának elősegítését célzó beruházások támogatása érdekében létrehoznak egy Óceánalapot, felhívja a figyelmet a Régiók Bizottsága „A közös halászati politika helyi szinten: fenntartható és reziliens part menti közösségek felé az EU-ban” című, 2024. évi véleményére, amely kiemelte az alacsony környezeti hatású halászatra való igazságos átállás támogatásának szükségességét. Hangsúlyozza, hogy valamennyi tengeri gazdasági tevékenység tekintetében igazságos átmenetre van szükség a hosszú távú ellenálló reziliencia és versenyképesség biztosítása érdekében; üdvözli a „Fuel EU tengeri kezdeményezés – Fenntartható tengeri üzemanyagok” című, 2024 novemberében elfogadott javaslatot. Hangsúlyozza, hogy ahhoz, a halászflotta megújuló energiaforrásokat használhasson, az érdekelt felek közötti koordináció és együttműködés révén fel kell számolni a meglévő akadályokat, kutatás és innováció révén pótolni kell a tudásbeli és technológiai hiányosságokat, fejleszteni kell az energetikai átálláshoz igazodó készségeket és munkaerőt, valamint javítani kell az üzleti környezetet, beleértve a finanszírozási lehetőségeket is;

64. támogatja azt az elképzelést, hogy az óceánügyi paktum legyen az első lépés az óceánokra vonatkozó koherens jogalkotási és nem jogalkotási keret kialakításában, amelyhez hozzátartozna egy óceánügyi jogszabály, majd azt követően a meglévő jogszabályok, például a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv és a tengeri területrendezési irányelvek összehangolt felülvizsgálata.

Brüsszel, 2025. április 3.

a Régiók Európai Bizottsága
elnöke
TÜTTŐ Kata